6.3.85

ΑΠΟ ΤΗ ΛΥΡΙΚΗ

Παραστάσεις όπερας τό Μάιο ΜΑΤΑΙΩΝΟΝΤΑΙ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ

Ματαιώνονται οἱ παραστάσεις μέ τήν ὄπερα δωματίου πού θά ἔδινε τό ὠδεῖο Θεσσαλονίκης - κι αὐτό γιατί δέν ὑπάρχει κατάλληλη αἴθουσα γιά νά πραγματοποιηθοῦν.

Οπως εἴχαμε γράψει παλαιότερα, δηλαδή τό Δεκέμβριο, τό κρατικό ὠδεῖο ἑτοίμαζε, μέ σκηνοθεσία τοῦ Πλάμεν Καρτάλωφ καί μουσική διεύθυνση τοῦ Αλκη Μπαλτά, τή μονόπρακτη ὄπερα τοῦ Βέμπερ «Αμπού Χασάν». Λόγω τῆς μικρῆς διάρκειας τοῦ ἔργου αὐτοῦ, τό πρόγραμμα θά συμπληρωνόταν μέ τό «Ρομπέν καί Μαριόν», τοῦ Αντόμ Ντελαχάκ, μιά σειρά λαϊκῶν τραγουδιῶν, πού δίνουν ὅμως μιά στοιχειώδη ὑπάθεση, ἔτσι πού τό σύνολο νά χαρακτηρίζεται σάν ὄπερα κομίκ.

Δυστυχώς, ὅπως εἴπαμε, οἱ παραστάσεις αὐτές δέν εἶναι δυνατόν νά γίνουν, ἐπειδή ἡ αἴθουσα τοῦ κρατικοῦ θεάτρου Βορείου Ελλάδος, ὅπου εἶχε προγραμματισθεῖ νά παιχθοῦν οἱ μικρές ὄπερες, παραχωρήθηκε γιά παραστάσεις τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου στήν πόλη μας, κατά τόν Απρίλιο. Αρχικό, τό κρατικό ὠδεῖο εἶχε ζητήσει τήν αἴθουσα τό Μάιο, ἀλλά ἐπειδή τό μήνα ἐκεῖνο θά ἔρθει τελικά ἡ λυρική σκηνή, προτιμήθηκε ὁ Απρίλιος. Τώρα καί αὐτό δέν γίνεται, λόγω τῶν παραστάσεων τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου (πού, ὅπως λέγεται, θά παρουσιάσει τά ἔργα «Αγριόπαπια» καί «Ασυλο».

ΟΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ

Ωστόσο, θά πραγματοποιηθοῦν τό Μάιο οἱ παραστάσεις τῆς ἐθνικῆς λυρικῆς σκηνῆς, στό ΚΘΒΕ. Χθές ἦλθε στή Θεσσαλονίκη ὁ διευθυντής της, σκηνοθέτης Σπύρος Εὐαγγελάτος, γιά νά ρυθμίσει λεπτομέρειες τῶν παραστάσεων αὐτῶν. Τό πρόβλημα εἶναι ἀν θά ἀρχίσει νά λειτουργεῖ ἡ «Οπερα Θεσσαλονίκης» σάν παράρτημα τῆς ΕΛΣ ἡ ἀν θά δοθοῦν παραστάσεις ἔργων πού ἡ λυρική σκηνή παρουσίασε τό χειμώνα στήν Αθήνα.

Ο Σπύρος Εὐαγγελάτος, πού εἶχε ἱδρύσει καί λειτουργήσει τήν «Οπερα Θεσσαλονίκης» στά πλαίσια τοῦ ΚΘΒΕ, φιλοδοξεῖ νά ἱδρύσει καί πάλι τό σχήμα ἐκεῖνα, ἀλλά τώρα σέ συνεργασία καί μέ τή συνδρομή τοῦ δήμου Θεσσαλονίκης καί τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης. Ο δήμας ἔχει συμφωνήσει νά συγκροτήσει μιά χορωδία καί νά συμβάλει καί μέ κάποιο χρηματικό ποσό στή δημιουργία καί λειτουργία τῆς ὄπερας Θεσσαλονίκης. Από τήν Αθήνα, ἐπομένως, θά ἔρχονται οἱ σολίστ καί πιθανώς θά παρέχονται κοστούμια γιά τίς παραστάσεις.

Δυστυχώς, τό θέμα τῆς συγκροτήσεως χορωδίας ἀπό μέ-

Μελετώντας τά βιβλία τους

Τά προβλήματα τών ἀνθρώπων στούς Φώκνερ καί Χεμινγουέη

Οἱ φυλετικές διακρίσεις στόν Νότο κι ἕνας μέτριος φίλος τῆς Αριστερᾶς

Γιά δυό ἀπά τούς πιό συζητημένους συγγραφεῖς τῆς Αμερικῆς στόν αἰώνα μας, γιά τόν Οὐίλιαμ Φώκνερ καί τόν Ερνεστ Χέμινγουέη, ὁ Αμερικανός κριτικός Εντουιν Μπέρρυ Μπέργκουμ, ἔχει ἀφήσει μερικά θαυμάσια μελετήματα. Οὐσιαστικά ὁ κριτικός αὐτός, πού δίδαξε λογοτεχνία στό πανεπιστήμιο τῆς Νέας Υόρκης, ἔχει γράψει ἕνα βιβλίο γιά τήν ἀμερικανική πεζογραφία. Από τούς Εὐρωπαίους πεζογράφους τόν ἔχουν ἀπασχολήσει προσωπικότητες σάν τόν Προύστ, τόν Τζόυς, τόν Κάφκα, τήν Γούφ, τόν Ντάρελ κ.ἀ.

Αξίζει νά δοῦμε κάποιες κρίσεις του, ὡστόσο, γιά δύο συμπατριώτες του, γιά τόν Φώκνερ καί τόν Χέμινγουέη, καί νά διαπιστώσουμε πώς ἀπό τούς δύο ξεχωρίζει τόν πρώτο. Μιλώντας γιά μιά παλιότερη μελέτη του γιά τόν Φώκνερ, γραμμένη πρίν τό θάνατο τοῦ συγγραφέα, σημειώνει μετά τό θάνατό του:

«Στό δοκίμιό μου βεβαίωνα ὅτι ὁ Φώκνερ ἦταν, μέ τόν τρόπο του, ἐχθρικός στό δόγμα τῆς φυλετικῆς ὑπεροχῆς στίς πολιτείες τοῦ Νότου, ἀλλά ἐξηγούσα ὅτι ὁ «τρόπος του» περιεῖχε μιά ἀντίφαση. Αν καί ἐξιδανίκευε τίς παλιές γενιές τῶν ἀριστοκροτῶν τοῦ Μισισιπῆ, προγόνων τῶν ἐκφυλιομένων πρωταγωνιστῶν του, ὁ Φώκνερ παραδεχόταν ὅτι ἀπ' αὐτόν τόν ἐκφυλισμό, ἀκριβῶς ἀπό τήν ἀθέμιτη καί διεφθαρμένη φυλετική ἐπιμιξία πού ἦταν πιστοποίηση αὐτοῦ τοῦ ἐκφυλισμοῦ, καί μάλιστα ἀκριβῶς ἀπό αὐτό τό «φυτῶριο τοῦ κακοῦ» (ὅπως θά τό ἀποκαλοῦσε ὁ Τόμος Μάνν) θά γενιόταν μιά καινούρια ράτσα πού θά ἀποκαθιστοῦσε τήν ἀτομική καί κοινωνική χρηστότητα... Γι' αὐτούς τούς λόγους, οἱ νέγροι ἦταν τά μοναδικά στοιχεῖα σταθερότητας πού κρατοῦσε ἑνωμένες γιά λίγο καιρό ἀκόμη αὐτές τίς οἰκογένειες τοῦ παρακμάζοντα Νότου μέ τούς ἀλκοολικούς ἀρχηγούς καί μέ τίς νέες γενιές πού θά μποροῦσαν νά παραστοῦν συμβολικά μέ ἕναν ἡλίθιο πού περιπλανιέται σάν μαϊμοῦ μέσα στό σπίτι».

Ο Αμερικανός κριτικός προσφοῦν κριτήριο ἀξιολόγησης, εἶναι κάτι πού τόν ἀγχώνει: «Δέν μπορῶ νά μή θλέπω ὅτι οἱ λευκοί συμπεριφέρονται ἀκριβῶς ὅπως ὑποστηρίζουν ὅτι πράττουν οἱ νέγροι». Στήν πραγματικότητα, ἡ ἀνησυχία τοῦ Φώκνερ εἶναι τόσο μεγάλη πού, τουλάχιστον σέ μιά περίπτωση, παραβαίνει τούς ὅρους τοῦ παραδεκτοῦ ἐπεμβαίνοντος ἀμεσα: «Μπόρεσα νά παρατηρήσω ἀτι, ἐκτός μερικῶν μεμονωμένων περιπτώσεων ἐκείνης τῆς ἐχθρικῆς ὑπερωριμάτητος, ὅπως θά μποροῦσε νά ἐξηγήσει κάποιος ἀναλυτής τοῦ ἀφυπνισμοῦ, ὁ Φώκνερ ἀπεχθάνεται τόν ἄνθρωπο τῆς ἐπιστήμης, ἀφοῦ ἡ ἐπιστήμη ἀπειλεῖ τήν ἀξία τῆς ἀνθρώπινης ὑπάρξεως. Ο ἄνθρωπος ἀπό τή μεριά τοῦ Φώκνερ ἔχει ἀνάγκη ἀπό τό ἀνεξιχνίαστο, ἀπό τό ἀνεξήγητο, ἀπό τό ἀνεξέλεγκτο, ἀπό τό ἀνεξέλεγκτο, ἀπό τό ἀνεξέλεγκτ

[illegible] γκροτήσεως χορωδίας από μέρους τού δήμου Θεσσαλονίκης, δέν προχώρησε μέχρι τώρα, ούτε καί τής πρόσληψης τού μαέστρου, θέση γιά τήν οποία προορίζεται ό Αντώνης Κοντογεωργίου. Επομένως, τό ανέβασμα μιάς καινούριας όπερας, είναι προβληματικό, άν όχι άδυνατο. Αύτό τό ακοπό έχει άλλωστε καί ή επίσκεψη τού Σπύρου Εύαγγελάτου, πού θά συναντηθεί αήμερα μέ τίς δημοτικές αρχές γιά νά διερευνηθεί, άν είναι δυνατόν, νά επιαπευοθούν οί διαδικασίες καί νά πραγματοποιηθεί τό ανέβασμα τής καινούριας όπερας. Ο ίδις πιστεύει, ότι κάτι τέτοιο είναι δυνατόν, άν ά δήμος προσπαθήσει νά επιταχύνει τίς ενέργειες, κυρίως γιά τή χορωδία.

Σέ περίπτωση πού κάτι τέταιο δέν θά μπορέσει νά γίνει γιά τήν άναιξη, τότε θά επιδιωχθεί νά προγματοποιηθεί τό φθινόπωρο. Ωστόσο, ή εθνική λυρική οκηνή θά παρουσιάσει δύο άπά τά έργα της τό Μάιο, άφαύ ή διεύθυνσή της έχει κλείσει τό θέατρο γιά δύο εβδομάδες, τό μήνα αύτά. Ας σημειωθεί, ότι ή ΕΛΣ έδωσε εφέτος στήν Αθήνα πολύ επιτυχημένες παραστάσεις καί συνεπώς, ή μεταφορά τους καί στή Θεσσαλονίκη, θά είναι εύπρόσδεκτη προσφορά γιά τούς εδώ φίλους τής όπερας.

στο σπιτι».

Ο Αμερικανός κριτικός προφανώς θυμάται καί θυμίζει τούς ήρωες τού μυθιστορήματος «Βουή καί πάθος», άλλά καί άλλων, όπου ή παρακμή φτάνει αέ άπίθανα σημεία. Ποιά ήταν ή θέση τού Φώκνερ, πραγματικά, άπέναντι στό φυλετικό πράθλημα πού θααάνιζε τόν άμερικανικό νότο. Κάποιος έγραψε πώς ό Φώκνερ τού είχε δηλώσει ότι «θά παλεμούσε γιά τό Μισισιπή έναντίον τών Ηνωμένων Πολιτειών, άκόμη κι άν αύτά σήμαινε νά κατέβει στούς δρόμους γιά νά σκοτώσει νέγρους». Ο παλιάς άεροπάρος τού πρώτου παγκόσμιου πάλεμου, ό Φώκνερ, άρνήθηκε αύτή τή συνέντευξη καί είπε άτι, δέν τήν έδωσε ποτέ... Σέ μιά άλλη, μάλιστα, δήλωσή του, έλεγε πώς «άν γιά μιά στιγμή γινάταν νά ήρεμήσει ό άνθρωπος καί κατόρθωνε νά αναθρέψει μαζί μιά γενιά άσπρων καί μούρων παιδιών, τότε τά πράθλημο θά λυνόταν». Ο συγγραφέας δείχνει εδώ ωριμάτητα, άλλά πολλοί πιστεύουν, άτι καί ή παλιά του δήλωση πιθανώς είχε γίνει κάτω άπό τήν επήρεια τού ούίσκυ. Καί γράφει ό Μπέργκουμ:

«Θέτω τό ζήτημα άκριβώς έπειδή έμένα μού φοίνεται άσχετο μέ τό πρόθλημα. Τό μήνυμα ένός συγγραφέα δέν είναι έκείνο πού όφήνει μέ τήν ίδιωτική του ζωή, άλλά έκείνο πού έκφράζει μέ τά έργα του. Παιόν ένδιαφέρει σήμερα νά μάθει ότι ό Σαίν Μπέθ γελοιοποιήθηκε φορώντος γυναικεία ρούχα γιά νά μπεί στό σπίτι τής έρωμένης πού ζούσε στά κτήμα του; Η ότι ό Μίλτον δέν μπορούσε νά έχει σχέση μέ γυναίκες; Τό δοκίμιό του πάνω στό διαζύγιο δέν χάνει καθόλου άπό τήν άξία του έξαιτίας σύτού».

Η άποψη πού διατυπώνει ό Μπέργκουμ, είναι έξαιρετικά εύστοχη καί παρ' άλο πού έκείνος μένει στάν Φώκνερ καί στίς συνέπειες πού προκάλεσε τά θιθλίο «Ρέιθερς», πού δημοιοιεθηκε μετά τά θάνατο τού συγγραφέα, πρέπει νά θεωρηθεί πλατύτερη καί νά' έφαρμοσθεί γιά κάθε συγγραφέα: ότι δηλαδή ό συγγραφέας τό μύνημά του τά δίνει μέ τό έργο του καί όχι μέ τό πώς έζησε.

ΛΕΥΚΟΙ ΚΑΙ ΜΑΥΡΟΙ

Καί σημειώνει ό Μπέργκουμ, όκόμη καί γιά τό τελευταίο αύτό θιθλίο τού Φώκνερ:

Τό πόσο έντονα άπασχολούν τόν Φώκνερ τά πραθλήματα τών φυλετικών διακρίσεων, καί μέ πόση επιμονή τά άντιμετωπίζει, άποδεικνύεται άπό τό γεγονάς, ότι άνικανοποίητος άπό μιά περιπέτεια πού έχει γιά πρωταγωνιστή ένα νέγρο, ό συγγραφέας δημιουργεί ένα δεύτερο πρόσωπο, ένα λευκό άγόρι έντεκα χρόνων πού είναι σύμβολο τών προηγουμένων άμφιθαλιών του. Αύτό τό άγόρι πού συνοδεύει τόν Νέντ στήν περιπέτειά του, είναι ό σύντροφός του κι έτσι δέν έχει διαποτισθεί άκόμη άπό προκαταλήψεις. Τό διπλό παρουσιάζει όλα άσα διαθεβαίωνε ότι πίστευε μέ μιά μελαγχολική προσαίσθηση άποτυχίας. Πόντα τελικά ό κακός νικούσε καί, άπως έλεγα γιά τό «Γιά ποιόν χτυπάει ή καμπάνα», ή ίδια αύτοσυγκράτηση καί ή ίδια υπονοούμενη συνακολουθία σ' έκείνη τή νίκη, ξυπνούσε στόν Χέμινγουέη αύτά πού μοιάζει αίωνιο σέβας στήν έπιτυχία. Είχαν κι οί φασίστες καλά στοιχεία: φυσικά ό φασιομός ήταν κακός, άλλιώς πώ θά μπορούσε νά επιθεβαιωθεί ό γλυκάς άνθρωπισμός τού πρωταγωνιστή του; Συναισθηματικά ό Χέμινγουέη ρούσε νά άποκληθεί, τά παιδιά, όπως άκριθώς καί οί ποιητές, λένε ψέματα, άχι όπό συμφέρον, άλλά περισσότερο άπό εύχαρίστηση. Η τουλόχιστον έτσι νάμιζα ότι είχα κάνει μέχρι έκείνη τή στιγμή, μέ έλάχιστες έξαιρέσεις μηδαμινής σημασίας, πού καθορίζονταν άπό τήν άνάγκη νά άμυνθώ όπέναντι σέ πράωσπα (τούς γονείς μου) πιά μεγάλα ή πιά δυνατά άπό μένα. Αλλά τώρα άχι πιά. Καί τέλος πάντων, όχι τώρα».

ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΕΜΙΝΓΟΥΕΗ

Στή συνέχεια τού ίδιου δοκί-

σάν πολεμικού ανταποκριτή, άκόμα άπό τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, τόν όδηγούσε σέ παράτολμες ενέργειες.

Η ἑλληνική ποίηση

ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τό δάσος

Δέν ξεριζώνονται οί νύχτες άπό μέσα μας
θλασταίνουν φύλλα καί κλαδιά
κι έρχονται τό πουλιά τού ξρωτα καί κελαϊδούνε
δέν ξεριζώνανται οί νύχτες άπό μέσα μας
οί σπόροι τους φυτρώνουν δάσος σκοτεινό
στίς λόχμες του ό φόβος ένεδρεύει
ζώα μικρά καί ζώα άγρια τά κατακσύν
άχεντρες έρπουν καί ρημάζουν τίς φωλιές μας
λιοντάρια έτοιμάζονται νά μός ξεσκίσουν
δέν ξεριζώνονται αί νύχτες άπό μέσα μας
έγιναν δάσας σκοτεινό καί μάς πλακώνει

παρουσιαζει ένα Νερονα με θεατρικο περισσοτερο χαρακτήρα, παρό φιλολογικό. Ο Νέρων άνακαλύπτει μιά συνωμοσία τού Σενέκα καί τό γεγονός αύτό δίνεί λαθή στόν αύτοκράτορα νά φερθεί στά φιλόσοφο μέ τύο παράλογο τρόπο πού είχε φερθεί σέ άλλους αύλικούς καί αέ μέλη τής οίκογένειάς ταυ άκάμη. Σ' αύτό τά θέατρο μέσα στό θέατρο, ά Σενέκας κατηγορείται όχι γιά προδοσία, άλλά-γιά ακοιμάτητες: όν καί έπίσημα ήταν άντίθετος μέ τίς δολοφονίες, τίς ύπέθαλπε, γράφοντας άκόμη καί ταύς λόγους μέ τούς άποίους ό Νέρων δικαιολογούσε τήν άποτρόπαια συμπεριφορά του.

Στό ρόλο τού Νέρονα ό Κραίγκ Σμίθ δίνει μιά τέλεια έρμηνεία καί δημιουργεί τόν καλύτερο ρόλο τής καρίερας του. Ωστόσο τάν στηρίζουν θαυμάσιοι συνεργάτες, όπως ά Κραίγκ Κούκ, πού ύποδύεται τά γερουσιαστή πού ό Νέρων έπιμένει ότι είναι... άλογο. Πολύ καλός είναι έπίσης καί ό Πάτρικ Μπόυκτον πού ύποδύεται τό σκλάθο πού ό Νέρων τόν κοροϊδεύει σάν τή «γυναίκα» πού θά παντρευτεί. Δίνοντας άκάμη καί τό Διογένη, αέν ένα σχεδόν σιωπηλό μάρτυρα πού δέν έγκρίνει πάντως τόν τρομερά αύτοκράτορα, τό έργο «Τό θέατρο στόν καιρό τού Νέρονα καί τού Σενέκα» δείχνει πώς γιά τίς έκτροπές τών ισχυρών δέν φταίνε μόνον οί κυθερνώντες, άλλά καί οί κυθερνώμενοι. Θά πρέπει νά περιμένει νό δεί κανείς κατά πάοο τό έργο τού Ρατζίνοκι θά θεωρηθεί στή Σοθιετική Ενωση ύπονομευτικό ή άπλάς άντισταλινικό. Μά σίγουρα πολλά θά έπρεπε νά σκεφτούν καί οί Αμερικανοί τίς μέρες ούτές τής δεξιάς διακυθέρνησης.

Τά θραβεία τών κριτικών θεάτρου

Πρόκειται γιά τά θραβεία πού δόθηκαν γιά παραγωγές τού άγγλικού θεάτρου τό 1984. Τά θραβεία αύτά δίδανται άπό τούς κριτικαύς καί έχουν μεγάλη σημασία στή Βρετανν ία. Ο κάθε κριτικάς δίνει τή δική του λίστα θραβείων καί στό τέλος λαμθάνεται τό άποτέλεσμα μέ ψηφοφορία, ψηφοφορία πού δίδεται άπό αύτές τίς ίδιες τίς λίστες.

Γιά τή χρονιά, λοιπόν, πού πέρσσε: καλύτερο νέο έργο κρίθηκε τό «Εύεργέτες» τού Μάικελ Φράυν, καλύτερο μιούζικαλ καινούριο τό «42ά όδός», καλύτερος ήθοποιός άνδρας ά Γιάν Μάκ Κέλλεν γιά τό ρόλο του στόν «Πλατόνωφ» τού Τσέχωφ καί καλύτερη γυναίκα ήθοποιός ή Γκλένντα Τζάκοον γιά τό ρόλο της στό «Παράξενο ίντερμέτζο» τού Ο' Νήλ. Καλύτερος σκηνοθέτης άνακηρύχτηκε ά Κρίστοφερ Μάραχαν γιά τάν «Πλατόνωφ» καί καλύτερος σκηνογράφος ά Τζών Γκόντερ γιά τό ίδιο έργο. Σάν τά περισσότερα ύποσχόμενοι νέοι ήθοποιοί κρίθηκαν ό Κλάιθ Μάντλ, πού έπαιζε στό «Ανθρωποι καί ποντίκια» τού Στάινμπεκ καί ή Τίμ Φλέηθι γιά τό έργο «Στά δάχτυλα τού πσδιού». Τέλος, σάν ό πιό πολλά ύποσχόμενος νέος συγγραφέας κρίθηκε ό Αντονυ Μινγκέλα γιά τό έργο ταυ «Κάπως σάν πνίξιμα».

Τό ἑλληνικό διήγημα

ΤΕΣΤ G - 10

Τού Σάκη Παπαδημητρίου

ΗΤΑΝ ή εποχή πού αναγκάστηκα νά ψάξω γιά μόνιμη δουλειά άφού δύο χρόνια τώρα είχα ξεκόψει άπό καθημερινό ώράριο σέ γραφείο καί ύποπασχολούμουνα έδώ κι έκεί κατά διαστήματα. Προηγουμένως είχα δουλέψει σέ δύο μεγάλες έταιρίες, ένα χρόνο στή μία καί τρία στήν άλλη. Απ' αύτή, τή δεύτερη, έφυγα, δηλαδή παραιτήθηκα μόνος μου. Ας άφήσω κατά μέρους τούς λόγους, γιατί είναι μεγάλη ίστορία· σημασία έχει ότι διάλεξα αύτή τή λύση γιατί δέ γινόταν άλλιώς –μέ τόν έαυτό μου έννοώ.

Νό 'μαι λοιπόν, ύποψήφιος γιά μιά θέση σέ μιό νέα έταιρία, μέ ξένα κεφάλαια, ξένα συστήματα καί –γιατί όχι;– μέ ξένα μυαλά.

Παρά τής μεγάλης θιομηχανικής έταιρίας ΑΒΓ ζητείται ύπεύθυνος τμήματος προμηθειών άπαραίτητα προσόντα: πτυχίο οίκονομικής σχολής ήλικία μέχρι 35 έτών, άπταιστος γνώσις τής άγγλικής, πείρα είς άνάλογο θέσιν.

Η άγγελία στήν έφημερίδα ήταν άπλή καί σαφής. Αφού τό σκέφτηκα Κυριακή καί Δευτέρα, τήν Τρίτη άποφάσισα νό κάνω μιά δοκιμή. Τό οίκονομικά μου ήταν πιά γιά κλόματα, μέ τό ζόρι περνούσα ένα δύο μήνες άκόμη, χωρίς φυσικά νά δανειστώ –άλλό νά μή μπλέξεις σέ δανεικά όπό φίλους καί μή. Τί νά γίνει τότε; Κάτι έπρεπε νά κάνω τελικά γιά τά στοιχειώδη.

Ολα εύγενικά καί άμορφα στήν άρχή. Μέ παρακολουθούσε μέ τά μικροσκοπικά μάτια του πού γίνονταν σκοτεινές κουκίδες πίσω άπό τά χοντρά στρογγυλά γυαλιά του. Ο ύπεύθυνος προσωπικού τής έταιρίας, κότι μεταξύ ψυχαναλυτή, τοκογλύφου καί μυστικού πράκτορα.

–Πώς ζώ;

–Τί κόνω στή ζωή μου;

–Γιατί έφυγα άπό τήν άλλη έταιρία;

–Ποιά 'δουλειά μ' άρέσει;

–Τί θόθελα νά κάνω;

–Τί δέ θάθελα νά κάνω;

Οί έρωτήσεις δέν μέ πείραζαν καί τόσο, όσο τό μάτια του πού προσπαθούσαν νά είσχωρήσουν άπό παντού μέσα μου, νά καταλάθουν τί συμβαίνει μέ μένα, ποιός είμαι, τί μπορώ νά άποδώσω. Πλαδαρός μέ τά μυωπικά του γυαλιά, νόμιζε πώς οί «έξυπνες» έρωτήσεις θά τού άποκάλυπταν τόν έσωτερικό κόσμο τού άλλου μέσα σέ λίγα λεπτά.

Τί νά τού έλεγα; Αύτός ήθελε νό μέ κατατόξει, όσο τό δυνατό γρηγοράτερα, σέ μιά άπό τίς στήλες πού είχαν τά έντυπα μπροστά του, νά μέ μετοτρέψει σέ κωδικοποιημένα τετραγωνάκια.

–Ημερομηνία καί τόπος γεννήσεως.

–Κατάστσσις ύγείας.

–Εγγαμος, άγαμος, διαζευγμένος.

–Μόρφωση: δημοτικό, γυμνάσιο, πανεπιστήμιο.

–Τυπικά προσόντα: διπλώματα, πτυχία, θεθαιώσεις, μετεκπαίδευση, ξένες γλώσσες, τυπικά προσόντα.

–Πόσα χρόνια στήν Α έταιρία, τί δουλειά, άναλυτικά.

–Πόσα χρόνια στήν Β έταιρία, τί δουλειά, άναλυτικά.

–Στοιχεία προϋπηρεσίας, θέση, καθήκοντα, μισθός.

Εσκυθε καί σήμείωνε στά χαρτιά του. Φαίνεται πώς όρχισα νά παίρνω συγκεκριμένη μορφή ύστερα άπό τάσες έρωτήσεις. Αποδελτιώθηκα σέ διάφορα κουτόκια, πού άργότερο θά τά τρυπούσε τό κομπιούτερ επιθεβαιώνοντας τήν ύπαρξή μου θόσει τών στοιχείων καί τών είδικών χορακτηριστικών μου.

Καθώς μιλούσαμε αίοθανόμουνα πώς άν ήθελα μπορούσα νά τόν έντυπωσιάσω, μέ τίς άπαντήσεις μου ή νά τού δημιουργήσω μιά άλλη εικόνα. Δέ θά μού ήταν δύσκολο γιατί μυριζόμουνα πώς θά άντιδρούσε καί πώς θό μέ καταχωρούσε σέ διαφορετικές στήλες όνάλογα μέ τήν άπάντηση καί τό ύφος μου. Δέν ξέρω, όλλά έκείνη τή στιγμή δέν μού 'ρχότον νά κάνω κότι τέτοιο. Προτίμησα νά τόν άφήσω άθοήθητο καί σχεδόν νά τόν δυσκολέψω νά καταλάθει σέ τί μπορούσα νό τού φανώ χρήσιμος, νά τόν μπερδέψω γιά τίς όποιες ικανότητές μου, νό τόν κάνω νά άμφιθόλλει γιά τίς στήλες καί τή γραμμογράφηση, γιά τή στεγανοποίηση τών τύπων συμπειρφορός. Δέ μπορώ νά πώ άν μ' αύτό τόν τρόπο περίμενα νά κερδίσω τίποτα συγκεκριμένο, μόλλον όχι, ή άν άπλώς χειροτέρευα έπίτηδες τή θέση μαυ, ή φαινόμουνα σά νά τάχω χαμένα.

⁂

ΥΣΤΕΡΑ άπό τή συζήτηση καί τό έρωτηματολόγιο ήρθε ή ώρα τού τέστ. Μόλις είδα τό έντυπο μέ τά σχέδια καί τίς όδηγίες κατάλαθα πώς ήταν τό ίδιο τέστ G 10 πού χρησιμοποιούσαν γιά τήν πρόσληψη ύπαλλήλων καί στήν έταιρία πού δούλευα πρίν. Οταν μάλιστα γιά λίγους μήνες είχε άντικατασταθεί κάποιον άπό τό γραφείο προσωπικού, είχα θαθμολογήσει πολλούς ύποψηφίους μ' αύτό τό τέστ κι έτσι έμαθα σχεδόν άπ' έξω τίς άπαντήσεις.

Μού φαινόταν τόσο εύκολο νά άντιγράψω τίς λύσεις όπό τό παρελθόν. Τά χέρι μου θά πήγαινε στό τυφλά, άπό συνήθεια, στά σωστό σημεία. Αρχισα νά άναρωτιμαι άν έπρεπε νά τούς παίξω μέ τό δικό τους σύστημα. Μπορούσα άνετα νά γράψω όριστα καί νά τούς κάνω νά τρίθουν τό μάτια τους. Αύτό τό χαρτί τούς έφτανε γιά νά μέ κρίνουν. Δέ μού άρεζε όμως καθόλου ή ίδέα πώς μέ θόση αύτό τά τέστ καί τά τυπικά προσόντα έκριναν τού άνθρώπους κι έπαιρνον τίς άποφάσεις τους. Αν έγραφα σωστό, τότε προσχωρούσα στό παιχνίδι τους, πού τόχαν έτσι κι άλλιώς κερδισμένο, κι αύτό σίγουρα δέν τάθελα. Η ώρα περνούσε στό μεταξύ κι έπρεπε νά άποφασίσω τί θά κάνω.

Επειτα, σκεφτόμουνα τούς άλλους πού θάγραφαν κι αύτοί τό ίδιο τέστ γιά τήν ίδια θέση, πού έγώ μπορούσα νά πιόσω πολύ εύκολα· πάοο όδικο θάτον νά συναγωνισθούμε μέ κριτήριο τό G 10. Κι έκτός αύτού, ποιός ξέρει τί άνάγκες έχει ό καθένας τους, τί οίκογένεια, τί στάματα νά γεμίσει κτλ.

Τόθρισκα ύποτιμητικό νά συμπληρώσω αύτές τίς έρωτήσεις πού κάποτε γελοιοποιούσα, έστω κι άπό μέσα μου.

«Η σύζυγός μου άρέσει τόν Μαστοράκη περισσότερο άπό τόν Μυράτ, άλλά όχι τόσο πολύ όσο τόν Μπόρκουλη. Προτιμόει τόν Βέγγο καί τόν Μουστάκα άπό τόν Μπόρκουλη άλλά καί τόν Αντωνόπουλο περισσότερο άπό τόν Μοστοράκη. Ποιόν άπ' όλους άρέσει λιγότερο;

«Τό καπάκι έχει σχέση μέ τό κουτί όπως ή τάπα έχει σχέσει μέ.....»

Γράψτε τή σωστή λέξη διαλέγοντας άπό τίς παρακάτω: Νερό, ζώνη άσφαλείας, δένδρο, θάρκα, κρασί, αύτοκίνητο, τηλέφωνο».

«Ποιά όπό τά 5 πράγματα έχει πάντατε ένας άνδρας: αύτοκίνητο, γυναίκα, σώθρακο, φιλότιμο, γόνατο».

«Ποιά άπό τά παρακάτω άντικείμενα είναι περισσότερο άνόμοιο μέ τά άλλα τέοσερα; έργοστάσιο, έκκλησία, γραφείο, σπίτι, μπάνιο».

«Ο Παπαδόπουλός κερδίζει τά ίδια μέ τόν Μιχαηλίδη άλλά λιγότερα άπό τόν Χριστοφορίδη τού όποίου ό μισθός είναι ψηλότερος άπό τού Κωστόπουλου άλλά χαμηλότερος άπά τού Ιωαννίδη τού όποίου είναι ίδιος μέ τού Μιχαηλίδη. Ποιός κερδίζει περισσότερα;».

ΚΑΘΩΣ διάθαζα τίς έρωτήσεις τού τέστ άρχισα νά θλέπω όλόκληρη ίστορία, πώς τάχα μέ προσέλαθαν, μού 'δειξαν τό γραφείο μου, μέ σύστησαν στούς συναδέλφους.

Τό τμήμα προμηθειών δέν πρέπει νά διέφερε όπό τή γνωστή εικόνα: μεταλλικά γραφεία μέ έπικόλυψη φορμάικος, όρχειοθήκες, καρτελλοθήκες, καταστάσεις τιμών τών διαφόρων ύλικών, μέσες σταθμικές τιμές, πίνακας προμηθευτών, είδικές παρατηρήσεις γιά τίς θασικές πρώτες ύλες, ελάχιστο καί μέγιστο στάκ, αποθέματα άσφαλείας, έγχρωμο πρόγραμμα παραγγελιών, φάκελλοι παραγγελιών, προτιμολόγια, επιθεβαιώσεις τιμών, όριθμημένες θέσεις φακέλλων είσαγωγής, θεωρήσεις επιμελητηρίου, διασφήσεις έκτελωνιομών, άτέλειες μηχανημάτων, έπιστροφές δασμών κλπ. Εδώ μέσα θά περάσω τό χρόνο μου όπό δώ κι έμπρός; Σ' αύτό τό γραφείο μέ τό μικρό παρόθυρο πού θλέπει στόν τοίχο τού έργοστασίου καί μιά λουρίδα μακρινού πράσινου;

Κομματιασμένες εικόνες άπό τήν παλιά μου δουλειά έμφανίστηκαν μπροστά μου. Δέν έμοιαζε θέθαια τελείως ό χώρος, άλλά άρκούσε ή σκέψη ότι άν πετύχαινα καί μέ προσλόμθονναν θά έργαζόμουνο έδώ άλλα δέκα ή είκοσι χράνια (τί λέω, είναί δυνατό τάσα χράνια; άποκλείεται). Ως τώρα, δηλαδή αύτά τά τελευταία δυό χράνια, είχα τήν άθεθαιότητα γιά τό πού θά δουλέψω καί πώς, πού θά διοθέσω τίς δυνάμεις μου μέ άντάλλαγμα ένα μισοθό, πόσο ζυγίζω στήν όγορό. Τώρα μού προσφέρεται συγκεκριμένη λύση καί δέν ξέρω τί νά κάνω. Εδώ πιά δέ σηκώνει συμθιθασμούς, ή δέχεσαι νά δουλέψεις άκτόωρο σέ γραφείο ή δέ δέχεσαι, καί τρίτη λύση δέ χωρεί. Μήπως έπρεπε νά ψάξω γιά μιά τελείως διαφορετική δουλειά; Μήπως έπρεπε νά άλλάξω προσανατολισμό 180 μοίρες καί νά γίνω π.χ. πλαοιέ ή διαφημιστής ή άσφαλιστής. Μήπως προτίμησα γιά εύκολία μου μιά θέση στό τμήμα προμηθειών πού κάπως ξέρω τή δουλειά –καί στό στρατό άλλωστε έκανα σχεδόν τήν ίδια δουλειά– καί γιά νά άποφύγω τυχόν μετεκπαιδεύσεις. Νό κάθομαι τώρα νά μοθαίνω όπ' τήν άρχή π.χ. γιά τόν έλεγχο ποιότητας ή τήν έσωλογιστική κοστολόγηση, δηλαδή νό χώνομαι όλο καί πιό θαθιά σ' αύτά τό σύστημα έργασίας κι έτσι θουλιάζοντας νά γίνεται όλο καί πιό δύσκολο νά ξεφύγω. Γι' αύτό έλεγα «καλύτερα στό γραφείο προμηθειών» πού κουτοά στροθά έμαθα τή σειρά του καί ή γραφειοκρατία του μ' ένοχλεί λιγότερο. (Ναί, άλλά κι αύτή ή άπόφαση δέν είναι συμθιθασμός; Τί σημασία έχει πού άνέχομαι κάπως τό γραφείο προμηθειών έπειδή συνήθισα; Μέ τέτοια λογική τά πάντα συνηθίζεται νά γίνονται γιατί νά μή μπορώ ν' άλλάξω θέση; Νά πάρει ή όργή, δέ θγαίνω πουθενά).

Αρχισα νά σκέφτομαι πάλι όλα έκείνα πού μ' έσπρωξαν τελικά νά φύγω όπό τή δουλειά μου. Καλύτερα νά ύποφέρω οίκονομικό καί νά ζορίζομαι παρό νά αίσθάναμαι σάν κωδικός άριθμός τιμοκαταλόγου, μέ μηχανογραφημένη άπασχόληση. Νό μήν πέσω στήν παγίδα κι όφήσω νά μέ ξετινάξουν έν άνόματι τής «θασικής οίκονομικής άρχής». Νά μήν άντιπροσωπεύω ένα ποσοστό παραγωγικότητος –μιά τρομερή έφεύρεση, ή παραγωγικότητα, ζυγαριά άκριθείας, ένα κλάσμα πού άναποδογυρίζει τόν άνθρωπο, τόν συμπιέζει στάν παρονομαστή, τόν μετατρέπει σέ γραφική παράσταση.

Δέν ξέρω τελικά ποιά άπ' όλες τίς σκέψεις έπικράτησε μέσα μου, πάντως τό άποτέλεσμα ήταν πώς δέ συμπλήρωσα ούτε μιά έρώτηση τού τέστ, άλλά τό παρέδωσα κενά στόν «έπόπτη άσκήσεων» αίοθανόμουνα σά νά 'δινο λευκή κόλο στίς έξετάσεις, όπογοήτευση καί περηφάνεια ταυτόχρονα. Θγαίνοντος έξω άνάσαινα θαθιά νά γεμίσω φως καί καθαρό άέρα. Τώρα χρειαζόμουνα μιό μεγόλη θόλτα στήν παραλία νό ξεχάσω όλη αύτή τήν περιπέτεια. Οοο γιά τό στοιχειώδη, κάτι θά 'θμοκκα πάλι.